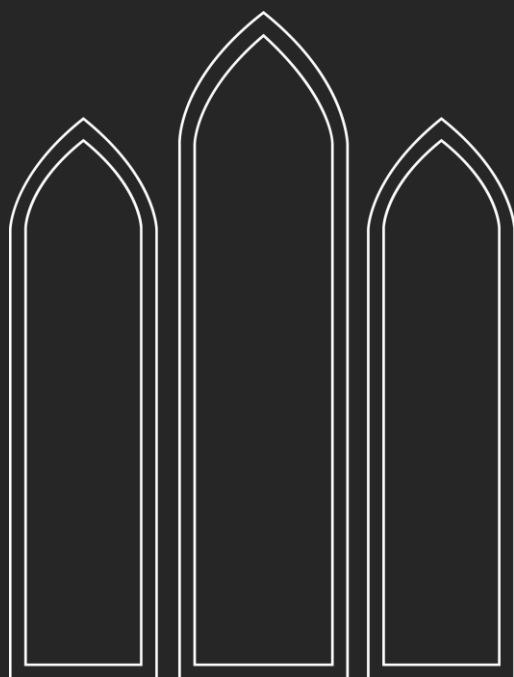

Ruinerwold – Burg. Nijsinghweg

Een archeologisch bureauonderzoek

L. Soetens

Salisbury
ARCHEOLOGIE B.V.

Ruinerwold Burgemeester Nijsinghweg

Een archeologisch bureauonderzoek

L. Soetens

Rapport 159

Colofon

Ruinerwold, Burg. Nijsinghweg
Een archeologisch bureauonderzoek

Een onderzoek in opdracht van E-DOK

Salisbury Archeologisch Rapport 159

Drs L. Soetens

Beheer en plaats van documentatie
Salisbury Archeologie b.v.

Versie 1.0, 31 oktober 2018 (definitief)

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A.M. Bakker'.

Autorisatie — drs. A.M. Bakker (senior KNA-prospecteur)

SalisburyArcheologie bv
Vestiging Noord-Nederland
Vaart z.z. 7a
9401 GE Assen
085-3031540
www.salisburybv.nl
info@salisburybv.nl

ISSN 2468-4538

Inhoud

1	Aanleiding tot het onderzoek	8
1.1	Beschrijving onderzoekslocatie	8
1.2	Doel van het onderzoek	9
1.3	Onderzoeksvragen	9
2	Bureauonderzoek	10
2.1	Bekende aardwetenschappelijke waarden	10
2.2	Bodemkaart	11
2.3	Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)	12
2.4	Bekende archeologische waarden	13
2.5	Historische waarden	15
2.6	Archeologie	19
2.7	Bodemverstoring	20
2.8	Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	20
3	Conclusie en aanbevelingen	21
3.1	Beantwoording onderzoeksvragen	21
3.2	Aanbevelingen	21

Locatie en administratieve gegevens

Projectnaam	Ruinerwold, Burg. Nijsinghweg
Projectcode	20172162
Type onderzoek	Bureauonderzoek
OM-nummer	4598625100
Projectleider	Drs. A.M. Bakker
Contact	T: 085-3031540 E: adriana.bakker@salisburybv.nl
Opdrachtgever	E-DOK RO
Contact	Dhr. E. Dokter Van Breugelplantsoen 81 3771 VN Barneveld E: info@edok-ro.nl 06-13950955
Bevoegde overheid	Gemeente De Wolden Contactpersoon: M. Zwart-van der Laan Raadhuisstraat 2 7921 GD Zuidwolde 0640601151 m.vander.laan@dewolden.nl Adviseur van de gemeente: M. Nieuwenhuis van het Oversticht
Plaats	Zuidwolde
Gemeente	De Wolden
Provincie	Drenthe
Kadastrale perceel	3382
Kaartblad	22W
XY-centrumcoördinaten	X: 213458,39, Y: 526745,07
Oppervlakte	circa 3650 m ²
NAP-hoogte maaiveld	Circa 2,2 m + NAP
Uitvoering onderzoek	April 2018
Beheer en locatie documentatie	Salisbury Archeologie b.v. en e-depot

Samenvatting resultaten

Vraagstelling	Bestaat er een gerede kans dat in het plangebied behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn?
Aardwetenschappelijke waarden	De onderzoekslocatie ligt in het Friese veengebied in Zuidwest-Drenthe. Zuidwest-Drenthe is een glooiend keileem- en dekzandlandschap aan de rand van het Drents Plateau die door verschillende dalen behorende bij beken is doorsneden. Tussen de heuvels van Havelte, Steenwijk en Ruinen enerzijds en De Reest anderzijds ligt een uitgestrekt veengebied waarin het dorp Ruinerwold ligt.
Archeologische waarden	Het plangebied ligt aan de rand van een ontginningsas. Deze ligt op een dekzandwieling. Resten uit de periode Laat -Paleolithicum - Mesolithicum en Middeleeuwen – Nieuwe tijd worden op deze dekzandwieling verwacht. Echter deze zijn tijdens eerder uitgevoerde onderzoeken in de omgeving nog niet aangetroffen. De tussenliggende perioden worden in het onderzoeksgebied niet verwacht omdat het in die tijd te nat was voor bewoning.
Historische waarden	Ruinerwold is ontstaan als wegdorp in de 12 ^e eeuw, waarbij door de monniken uit het bijbehorende klooster veenontginningen werden gestart, waarbij een ontginningsas werd aangelegd op een dekzandwieling. Op de gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaart is het bewoningslint van Dijkhuizen als zeer waardevol aangegeven. Deze ligt net ten zuiden van het plangebied.
Verwachting	Eventuele archeologische resten worden in de top van het dekzand verwacht. In de omgeving van het plangebied zijn deze echter nog niet eerder waargenomen tijdens archeologisch onderzoek. Daarnaast is het plangebied bebouwd en verhard waardoor de bodem waarschijnlijk is verstoord. De verwachting ten aanzien van de aanwezigheid van archeologische resten wordt, op basis van het bureauonderzoek dan ook laag ingeschat overeenkomstig de beleidsadvieskaart en de cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente.
Gehanteerde methode	Bureauonderzoek.
Aanbeveling	Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek, kan worden geconcludeerd dat het plangebied een lage archeologische verwachting heeft. De kans op het aantreffen van een (intacte) archeologische vindplaats in het plangebied, wordt klein ingeschat. Met het oog op het voorgaande adviseert Salisbury Archeologie B.V. het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ingrepen.

1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van EDOK-RO heeft Salisbury Archeologie B.V. een bureauonderzoek uitgevoerd in het plangebied De Dissel aan de Burgemeester Nijsinghweg 74 te Ruinerwold (zie afb. 1 en 2). Het voornemen is in het plangebied de huidige bebouwing, een school, te slopen en nieuwbouw te realiseren. De functie van de locatie is nu maatschappelijk. De nieuwbouw zal bestaan uit 12 nieuwe woonhuizen waarbij de bestaande groenstructuur wordt doorgezet tussen de nieuw te bouwen woonhuizen en de Burgemeester Buitenweg in oostelijke richting wordt doorgezet. Deze bodemingrepen zullen mogelijk bedreigend zijn voor eventueel aanwezige archeologische resten. Het archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd in verband met de aanvraag van een bestemmingsplanwijziging van maatschappelijk naar bewoning. Op de beleidsadvieskaart van de gemeente De Wolden staat aangegeven dat het plangebied in een zone ligt met een lage archeologische verwachting met aan de zuidostrand een bufferzone met historische panden uit het oude bewoningslint van Ruinerwold (<https://www.dewolden.nl/>) Het onderzoek is uitgevoerd conform de gemeentelijke beleidsadvieskaart van de gemeente De Wolden en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA Landbodems versie 4.1, protocol 4002 Bureauonderzoek). In eerste instantie is een bureauonderzoek uitgevoerd om te bepalen of het plangebied kan worden vrijgegeven dan wel dat vervolgonderzoek nodig is. Het bureauonderzoek is uitgevoerd door drs L. Soetens. Het onderzoek is uitgevoerd in week 14 van 2018.

1.1 Beschrijving onderzoekslocatie

Huidige en toekomstige situatie op de onderzoekslocatie

Het plangebied ligt tussen de Burgemeester Nijsinghweg en de Burgemeester Buitenweg (zie afb. 1 en 2). Op dit moment is het gebied bebouwd (school) en verhard (schoolplein en parkeerplaatsen). De huidige bebouwing zal worden gesloopt, waarna er nieuwbouw zal plaatsvinden. De nieuwbouw zal bestaan uit 12 nieuwe woonhuizen waarbij de bestaande groenstructuur wordt doorgezet tussen de nieuw te bouwen woonhuizen en de Burgemeester Buitenweg in oostelijke richting (afb.1). De hoogte van het maaiveld is circa 9,90 m boven NAP (Normaal Amsterdams Peil, www.ahn.nl).

PERCELEN OPTIE A

PERCELEN OPTIE B

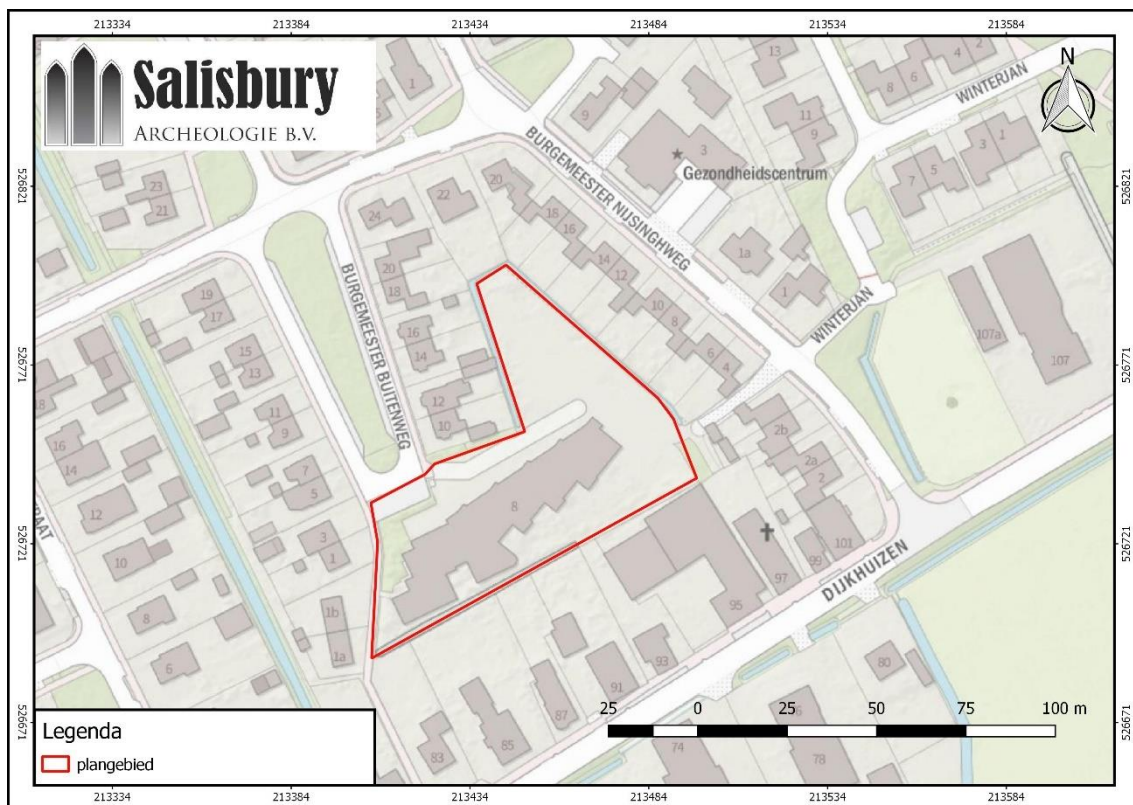
Afb. 1. Plannen nieuwbouw plangebied (roze).¹

Begrenzing onderzoeks- en plangebied

Belangrijk is onderscheid te maken tussen het onderzoeksgebied en het plangebied. Met het plangebied wordt het gebied bedoeld waarop de plannen van de opdrachtgever betrekking hebben. Binnen dit gebied kunnen eventueel aanwezige archeologische resten worden verstoord door de voorgenomen graafwerkzaamheden.

Het onderzoeksgebied omvat het gebied waarover informatie is verzameld om een goed beeld te verkrijgen van de eventueel aanwezige archeologische waarden. Het onderzoeksgebied is veelal groter dan het plangebied en verschilt al naar gelang het te onderzoeken aspect, zie in het rapport beschreven

¹ Rapport LS13075 Herontwikkeling locatie De Dissel Ruinerwold, B+O Landschap en Stedenbouw B.V., 24 november 2017

Afb. 2. Locatie plangebied Burgemeester Nijssinghweg te Ruinerwold

12 Doel van het onderzoek

Bureauonderzoek

Doel van het bureauonderzoek is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden in en om het plangebied. Op basis van de verkregen informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied opgesteld. Hierin wordt beschreven of er archeologische resten aanwezig (kunnen) zijn in het plangebied, wat de potentiële aard en omvang van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied zijn en of deze een bedreiging vormen voor het bodemarchief. Indien dit het geval is, wordt geadviseerd op welke wijze hiermee in het vervolgtraject van de plannen rekening dient te worden gehouden.

Het uiteindelijke doel van dit onderzoek is om de gemeente De Wolden op basis van de verkregen gegevens inzicht te geven in de aan-/afwezigheid van archeologische waarden en een onderbouwd advies te geven hoe hiermee om te gaan.

13 Onderzoeksvragen

- Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen?
- Welke consequenties zal voortgaande planuitvoering op (eventueel) aanwezige archeologische resten kunnen hebben?
- Wat zijn de aanbevelingen? Is nader onderzoek noodzakelijk? En zo ja, waaruit kan deze bestaan?

2 Bureauonderzoek

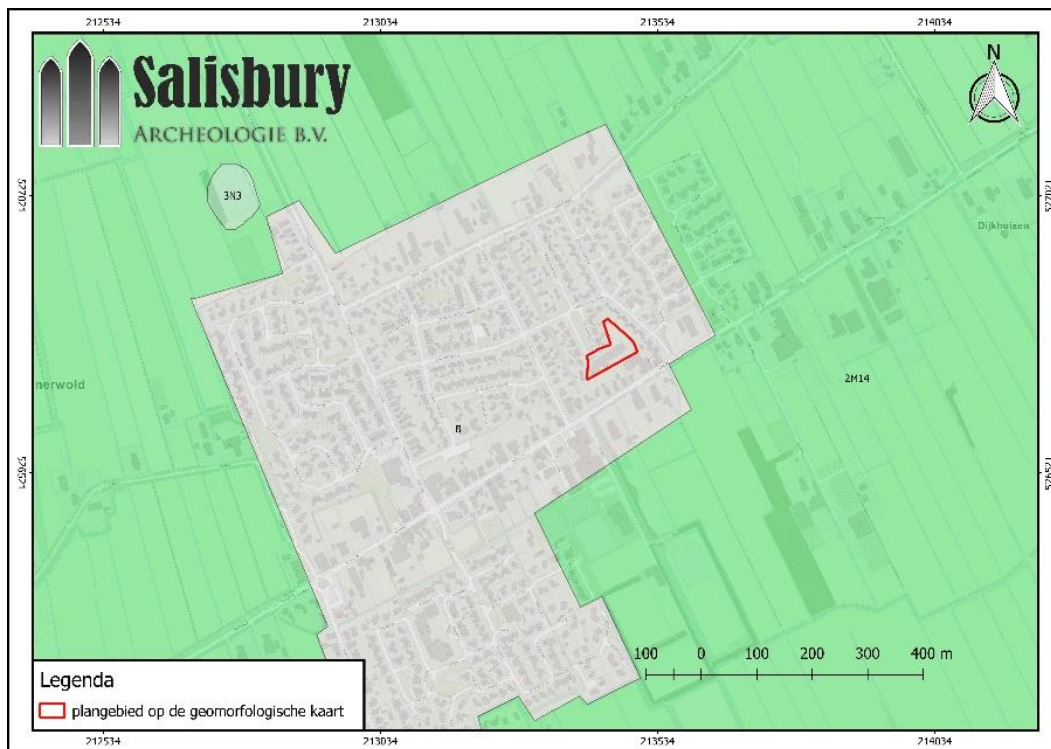
Voor het bureauonderzoek zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN), www.ahn.nl.
- De Bodemkaart van Nederland (<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>),
- De fysisch geografische kaart van Nederland (<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>),
- De geomorfologische kaart van Nederland (<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).
- De Indicatieve Kaart Archeologische Waarden en de archeologische monumentenkaart (IKAW en AMK; bron: <http://archeologieinnederland.nl/bronnen-en-kaarten/amk-en-ikaw>),
- De gemeentelijke beleidsadvieskaart (https://www.dewolden.nl/wonen-en-leven/ruimtelijk-beleid_44126/item/archeologische-beleidskaart_23699.html),
- Historische kaarten op topotijdreis.nl
- Google Earth, www.google.nl
- DINO-loket
- <https://www.bodemloket.nl>
- Luchtfoto's

2.1 Bekende aardwetenschappelijke waarden

De onderzoekslocatie ligt in het Friese veengebied in Zuidwest-Drenthe. Zuidwest-Drenthe is een glooiend keileem- en dekzandlandschap aan de rand van het Drents Plateau die door verschillende dalen behorende bij beken is doorsneden, zoals de Wold Aa, de Wapserveense Aa en de Havelter Aa of Oude Smilder Diep. Tussen de heuvels van Havelte, Steenwijk en Ruinen enerzijds en De Reest anderzijds ligt een uitgestrekt veengebied waarin het dorp Ruinerwold ligt. Het plangebied is op de geomorfologische kaart van Nederland niet gekarteerd door de ligging in bebouwd gebied (afb. 3). Op de kaart is te zien dat er binnen het onderzoeksgebied een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden (2M14) ligt. Hierbij is het gebied vervlakt door veen en/of overstromingsmateriaal. Dit pakket met dekzand is afgezet onder zeer koude omstandigheden in het Vroeg- en Midden Pleistoceen en behoort tot de Formatie van Bortel, laagpakket van Wierden. Het pleistocene oppervlak ligt tussen de 0 en 10 m t.o.v. NAP. Onder dit pakket dekzand ligt in de ondergrond keileem (grondmorene) van de Formatie van Drenthe. Binnen het gebied met verspoelde dekzanden is te zien dat een pingo restant in het gebied aanwezig is, laagte met randwal (3N3). De pingo is gevormd in het Pleistoceen en is in het Holoceen een pingoruïne geworden. Deze twee elementen (2M14 en 3N3) zijn voornamelijk door glaciële processen gevormd. Door een stijgende zeespiegel in het Holoceen was veengroei mogelijk, daardoor zijn de lagere gebieden afgedekt met een dikke pakket veen.²

² uit: Singh 2018

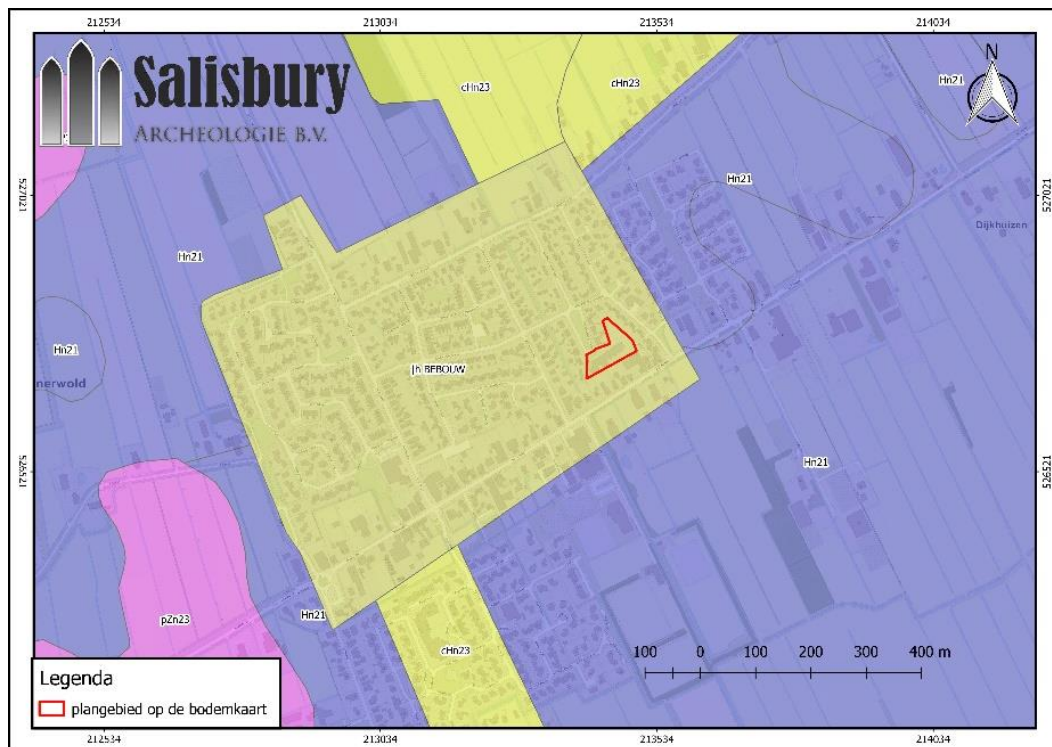

Afb. 3. Het plangebied (rood omlijnd) op de geomorfologische kaart (bron: zoeken.cultureelerfgoed.nl).

2.2 Bodemkaart

Volgens de Bodemkaart ligt het plangebied binnen de bebouwde kom en is dus niet gekarteerd. Ten oosten en ten zuiden van het plangebied komen veldpodzolgronden (Hn21) voor (afb.4).

Veldpodzolgronden worden gekenmerkt door een leemarme grond en zwak leemig fijn zandige structuur. Veldpodzolen zijn de meest voorkomende podzolgronden in Nederland. Ze worden veel aangetroffen in de jonge heideontginningen, gebieden die tot eind de 19e - begin 20e eeuw met heide waren bedekt (de woeste gronden). De veldpodzolgronden liggen in lagere delen, zoals afvoerloze laagten, en op lage ruggen, met relatief hoge grondwaterstanden. Op hogere plaatsen worden ze alleen gevonden als daar tijdens het proces van bodemvorming hoge grondwaterstanden waren; dit is het geval bij bijvoorbeeld dekzandruggen die vroeger in het veen hebben gelegen. Een podzolbodem kenmerkt zich door een A-, E-, B-, en C-horizont. Een E-horizont ontbreekt meestal bij een veldpodzolgrond, maar er zijn ook veldpodzolen met een enkele decimeters dikke, lichtgrijze tot witte, bijna humusvrije uitspoelingshorizont (loodzand). Door het podzoleringsproces bevindt zich in de ondergrond (B-horizont) ingespoelde humus. De overgangen van de B-horizont naar boven en naar onderen zijn vaak zeer geleidelijk. De C-horizont kan zich op een diepte beneden de 1,20 m bevinden. Een belangrijke voorwaarde voor het ontstaan van een podzolbodem is de verticale doorstroming van regenwater. Dit gebeurt alleen als het grondwater niet te hoog staat, met andere woorden: het moet een droge bodem zijn. In het algemeen wordt aan deze voorwaarden voldaan op de hogere delen van het dekzandlandschap. Deze locaties leenden zich in het prehistorisch landschap voor menselijke bewoningsactiviteiten. Door landbewerking kan een podzolbodem echter zijn verstoord. Eventuele vindplaatsen zullen dan verdwenen zijn.

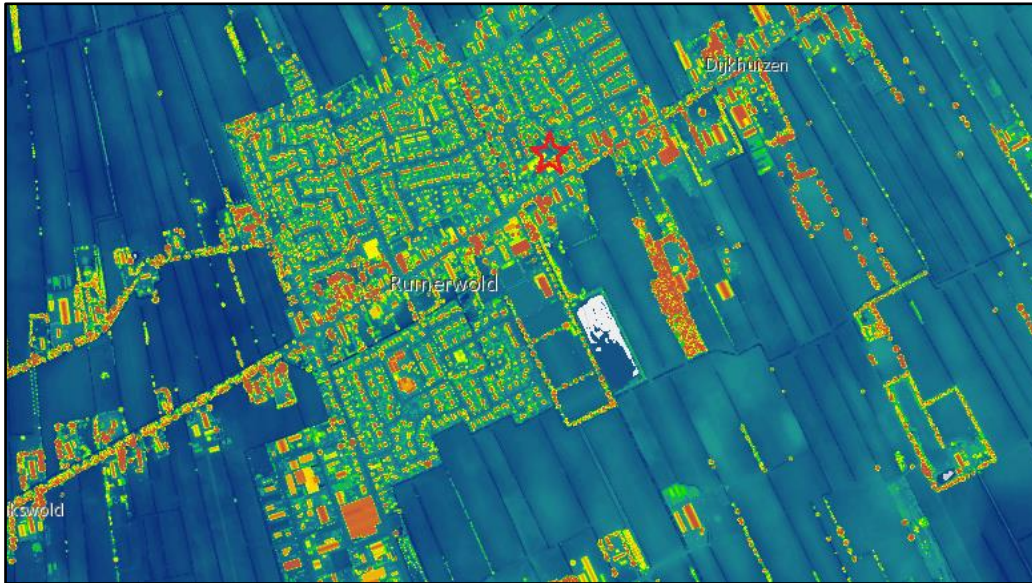

Afb. 4. Het plangebied (rood omlijnd) op de bodemkaart (bron: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).

23 Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Op het kaartbeeld van het AHN is te zien dat Ruinerwold in een zeer vlak gebied ligt. Er zijn geen ruggen of koppen te zien. Op het Actueel Hoogtebestand van Nederland zijn de verschillen in hoogtes rondom het plangebied minimaal, circa 2m boven NAP (afb. 5). De opstreckende percelering (regelmatige strokenpercelering) van de veenontginning Ruinerwold is goed zichtbaar. In het Westen van het onderzoeksgebied ligt de bodem lager in het landschap (circa 1,3m boven NAP) ten opzichte van het oosten waar de verspoelde dekzanden liggen (circa 1,8m boven NAP). Dit heeft te maken met de veenontginning die vanaf de Middeleeuwen plaatsvond.³

³ uit: Singh 2018

Afb. 5. Het plangebied (rode ster) op het Actueel Hoogtebestand van Nederland (bron: www.ahn.nl, rood is hoog en blauw laag).

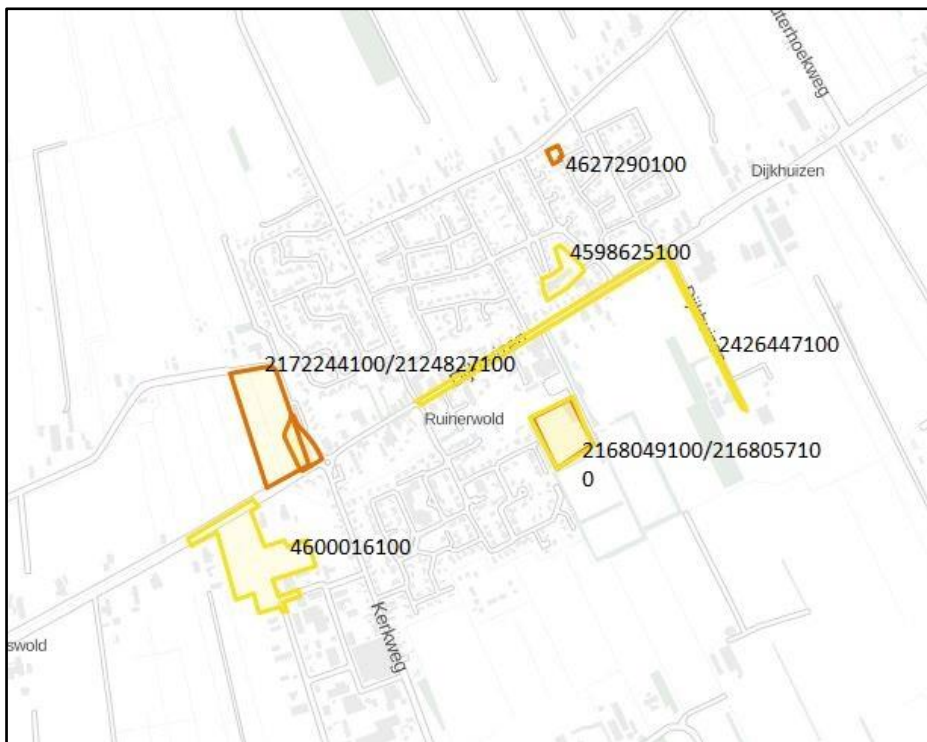
24 Bekende archeologische waarden

Archeologische waarden uit Archis

Archis is geraadpleegd met betrekking tot eerdere waarnemingen en uitgevoerde onderzoeken (zie afb. 6). Binnen het plangebied en in een cirkel van 1 km zijn geen waarnemingen bekend en zijn geen AMK-terreinen aangewezen. Er zijn in het dorp enkele archeologische onderzoeken uitgevoerd. Hierbij zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen (tabel 1).

Tabel 1. Uitgevoerde onderzoeken in de omgeving van het plangebied.

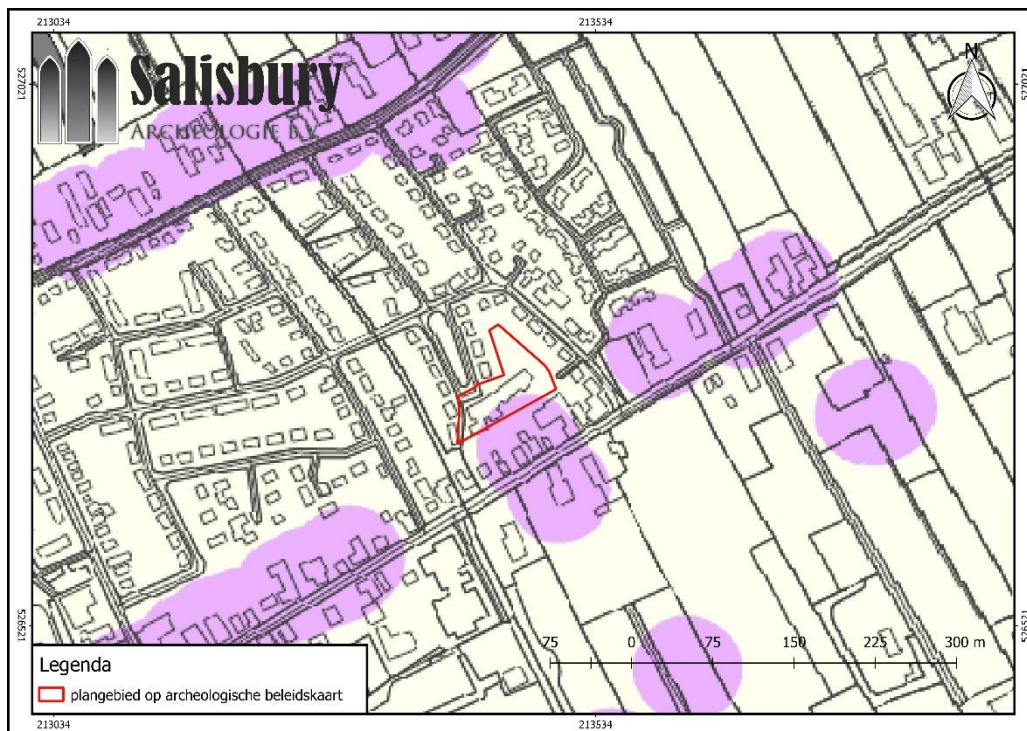
Zaakidentificatie	Soort onderzoek	Resultaten
2168057100	Booronderzoek	Gebied vrijgegeven
2168049100	Bureauonderzoek	Gebied vrijgegeven
2426447100	Bureauonderzoek	Gebied vrijgegeven
4600016100	Bureauonderzoek	Onbekend
2168049100	Bureauonderzoek	Gebied vrijgegeven
2168057100	Booronderzoek	Gebied vrijgegeven
4627290100	Bureau- en booronderzoek	Gebied vrijgegeven

Afb. 6. Het plangebied en omgeving met de archeologische onderzoeksmeldingen en waarnemingen zoals deze geregistreerd staan in Archis (bron: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/>).

Gemeentelijke beleidskaart

Op de gemeentelijke beleidsadvieskaart (afb. 7) ligt het plangebied binnen een zone met een lage archeologische verwachting. Er zijn met behulp van paarse cirkels bufferzones aangegeven om historische panden uit het oude bewoningslint van Ruinerwold. Het plangebied ligt net aan de rand van een dergelijke cirkel.

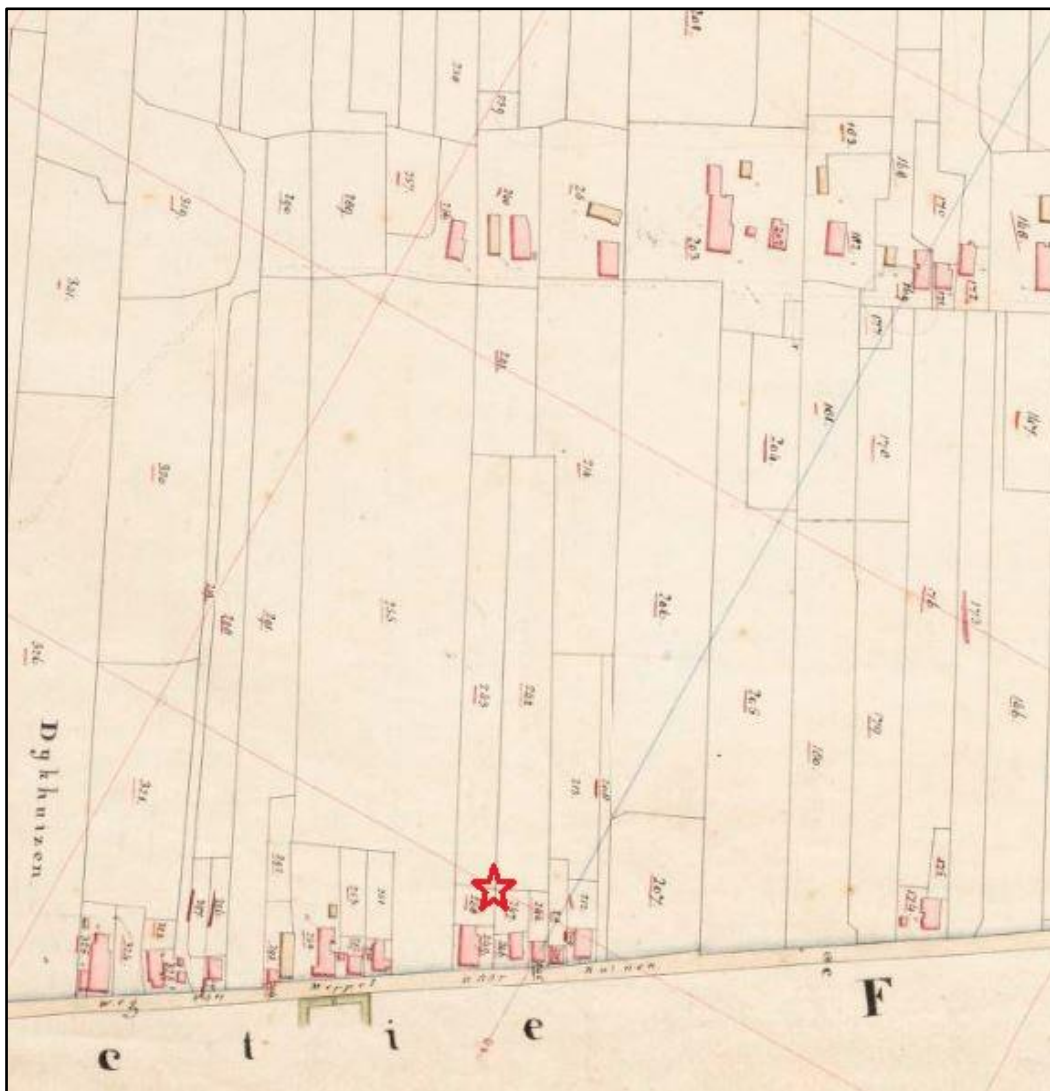

Afb. 7. Het plangebied op de gemeentelijke beleidsadvieskaart (bron: <https://www.dewolden.nl>).

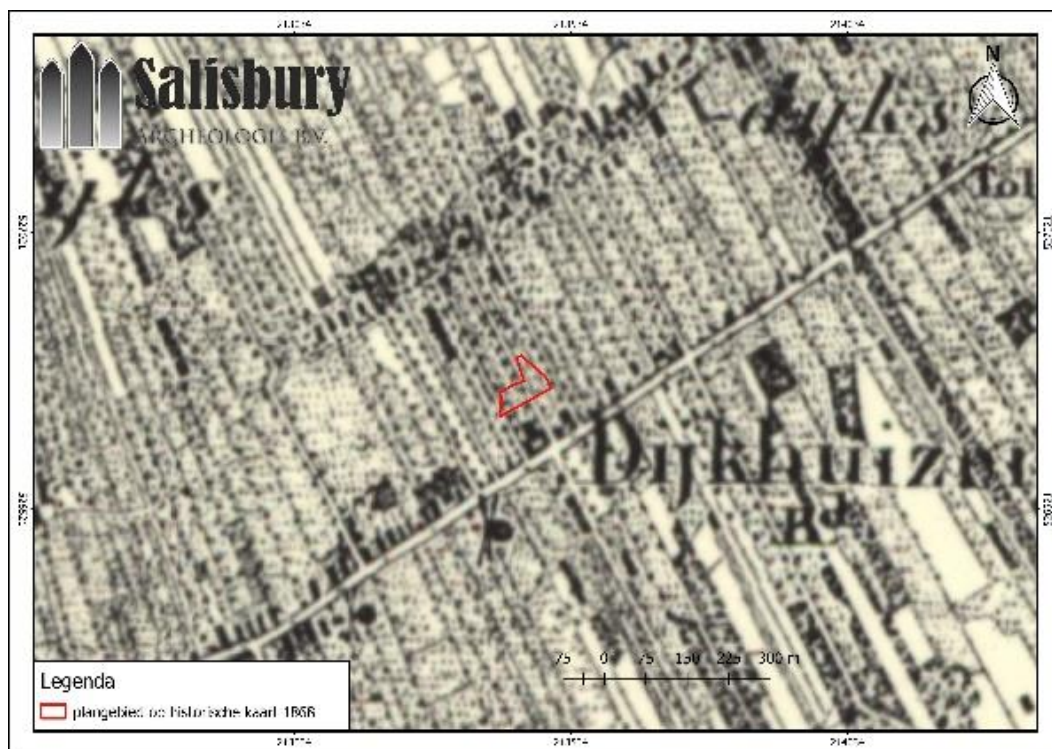
25 Historische waarden

Ruinerwold was tot halverwege de twaalfde eeuw een moerassig gebied tussen Meppel en Ruinen. Ruinerwold is ontstaan als wegdorp in de 12^e eeuw, waarbij door de monniken uit het bijbehorende klooster veenontginningen werden gestart, waarbij deze ontginningsas werd aangelegd. Pas in de 18^e eeuw heeft Ruinerwold zijn naam gekregen. De hoofdweg is, vanuit de ontginning vanuit Ruinen, als dijk ontstaan tussen Ruinen en Meppel (Haakswold – Wolddijk). De huizen werden gebouwd op een hoger deel van een zandplateau, die iets noordelijker liep dan de dijk. Tussen de huizen liep een “wandelpad” met vonders, de huizen waren voor paard en wagen echter alleen bereikbaar vanaf de dijk.⁴ In de omgeving zijn daarom bewoningsresten vanaf de Volle Middeleeuwen te verwachten. Dezelfde percelering of een vergelijkbare situatie is al te zien op de kadastrale minuut van 1811-1832 (afb. 8). De percelen waarbinnen het plangebied is gesitueerd waren in die tijd in gebruik als hooilanden en grenzen aan de tuinen van de huizen met erf. In 1850 is er in het onderzoeksgebied nog weinig verandering te zien (afb. 9). Ook in 1919 en 1935 is het gebied nog steeds in gebruik als grasland (afb. 10 en 11). Tussen 1954 en 1961 vormt het gehucht Dijkhuizen één geheel met Ruinerwold. In de loop der jaren worden er percelen samengevoegd en rond het gebied komt meer bewoning. Pas vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw wordt het plangebied en de omgeving volgebouwd. De huidige bebouwing dateert uit de jaren zeventig van de twintigste eeuw (afb. 12).

⁴ <https://www.historieruinerwold.nl/historie.html>

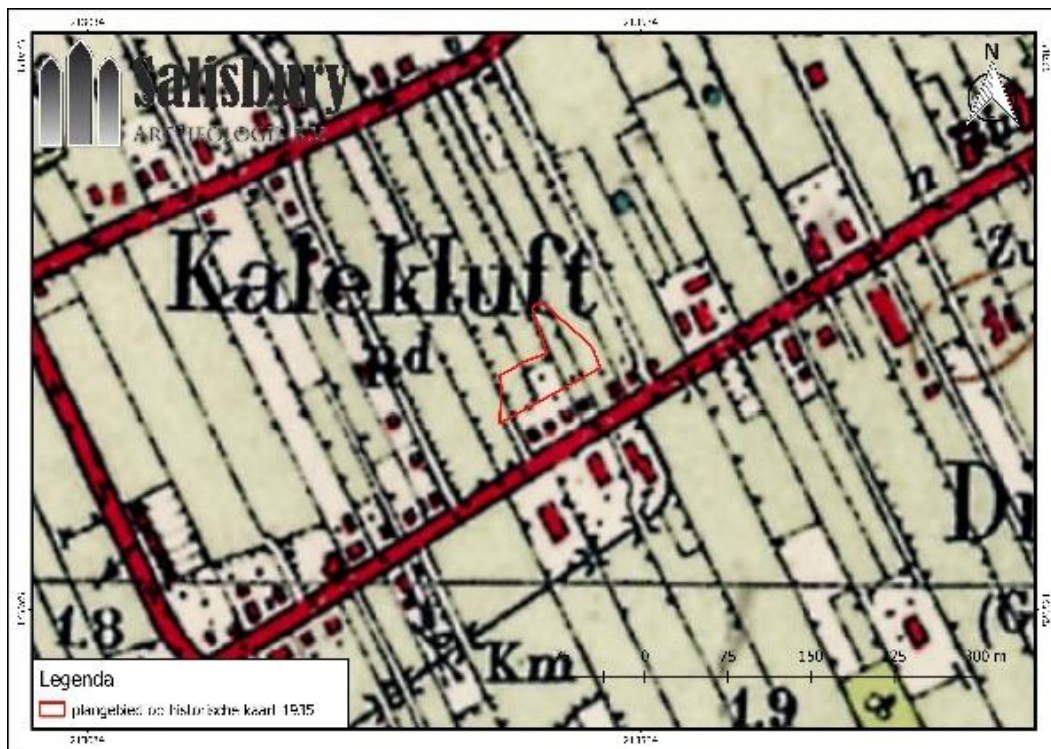
Afb. 8. Plangebied op kadastrale minuut 1811- 1835 (<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>)

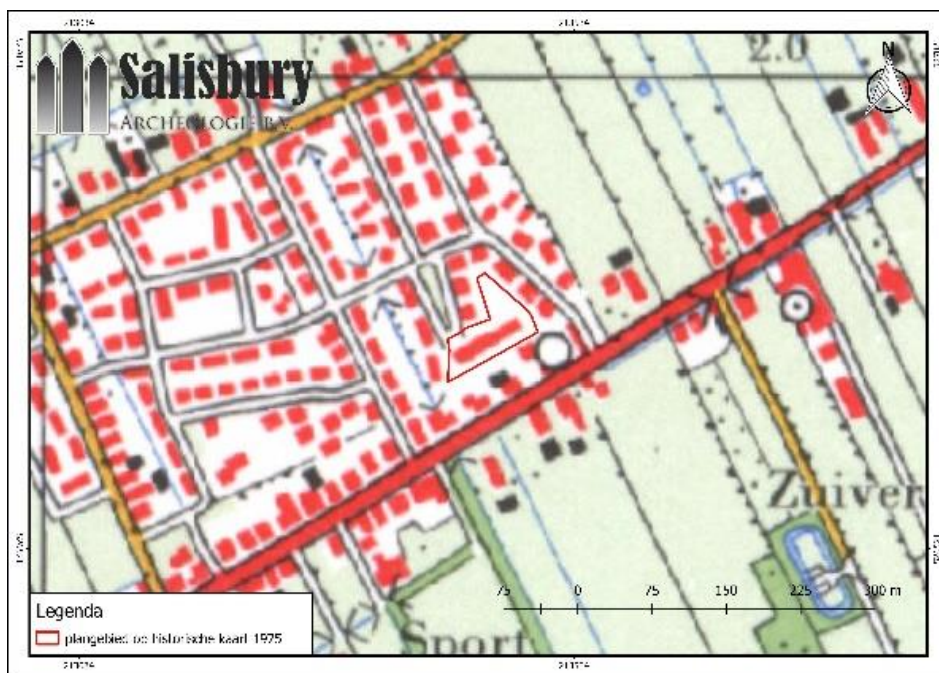
Afb. 9. Plangebied op historische kaart 1850

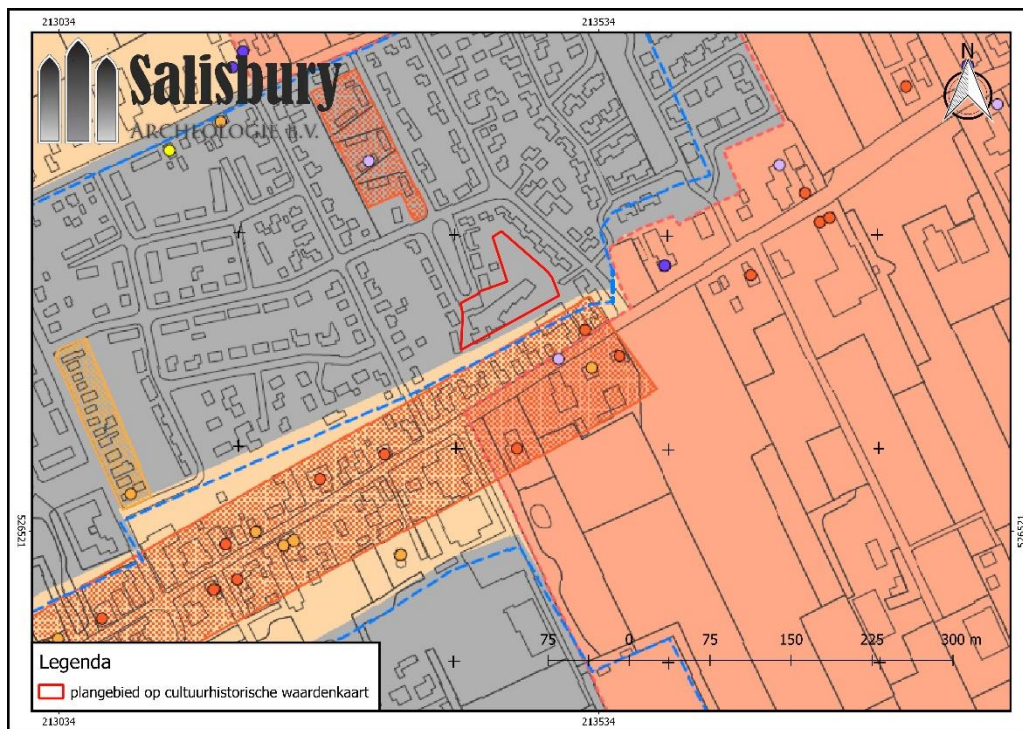
Afb. 10. Plangebied op historische kaart 1919

Afb. 11. Plangebied op historische kaart 1935.

Afb. 12. Plangebied op historische kaart 1975

Afb. 13. Cultuurhistorische waardenkaart gemeente De Wolden.

Op de cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente De Wolden (afb. 13) heeft het plangebied een lage waarde (grijs). Het plangebied valt buiten de contouren voor waardevolle bouwkunst – zeer hoog, deze waarde geldt voor het bebouwingslint aan de Dijkhuizen, de straat ten zuiden van het plangebied. Een gebouw aan de zuidzijde van het plangebied is een provinciaal monument, enkele andere zijn aangemerkt als waardevol. Op de beleidskaart van de gemeente De Wolden is dit bebouwingslint aangegeven met paarse cirkels (afb. 7).

2.6 Archeologie

Het landschap waarin het plangebied is gesitueerd bestaat uit dekzand met daaromheen liggend dekzandruggen. Vanaf het Laat Paleolithicum (33.000-8.800 voor Chr.) vormden dekzandruggen een aantrekkelijke gebied voor de jagers en verzamelaars. Ze vestigden zich hier met behulp van kampjes op de hoger gelegen ruggen die door hun nomaden bestaan voor een korte periode zijn gebruikt. Mogelijk heeft bewoning plaatsgevonden op een dekzandwelling ten zuiden van het plangebied. Door klimaatsverandering in het Mesolithicum raakte het dekzandgebied snel dicht begroeid. De mens moest zich aanpassen aan zijn omstandigheden. Ze leefden nog steeds in kleine groepen als nomaden, maar moesten op jacht naar kleiner wild en visvangst werd essentieel. In het Neolithicum (4900-2000 voor Chr.) gingen de nomaden over naar een sedentaire leefwijze. De hoger gelegen gebieden werden gebruikt voor akkerbouw en het lage gebied voornamelijk voor jacht. In het plangebied en in de omgeving zijn geen duidelijke dekzandopduikingen of -ruggen waargenomen waarop bewoning kon plaatsvinden. Waarschijnlijk was het plangebied eveneens te nat voor bewoning vanaf het Neolithicum door grootschalige veengroei gedurende deze periode. Pas vanaf de Volle Middeleeuwen werd het veen ontgonnen, waardoor het gebied weer bewoonbaar werd. Laag gelegen gebieden werden gebruikt voor agrarische doeleinden, waarbij de boerderijen zich bevonden op de hoger gelegen gebieden. Dit leidde tot het ontstaan van streekdorpen zoals Ruinerwold. Dit zijn langwerpige dorpen met een opstreckende verkaveling die smal en erg lang zijn. Ruinerwold is van oorsprong een wegdorp, ontstaan in de 12de eeuw op een zandwelling. Gedurende de Middeleeuwen kreeg het christendom een grote invloed op veel gebieden in Europa. De bisschop van Utrecht schonk het moerassig gebied aan het Benedictijner klooster te Ruinen. Met behulp van de monniken uit het klooster werd het natte gebied ontgonnen. Hierdoor werd het gebied bewoonbaar en konden mensen boerderijen in het gebied vestigen. De eerste bewoning heeft

waarschijnlijk aan noordwestzijde van de ontginningsas, op de hogere gronden gelegen. Ter plaatse van het voetpad dat de boerderijen oorspronkelijk onderling verbond, legde men in de 20ste eeuw de Dokter Larijweg (1924) en het Boerpad (1970) aan. Vanaf de Middeleeuwen waren de boerderijen bereikbaar vanaf de op enige afstand aan de zuidzijde evenwijdig aangelegde weg tussen Meppel en Ruinen; de Wolddijk. Het plangebied is gesitueerd aan deze laatste bewoningslint. De Wolddijk werd vanaf de tweede helft van de 19de eeuw met name aan de zuidzijde intensiever bebouwd, zodat na 1940 sprake was van een tweede bebouwingslint met een concentratie nabij de kruising met de Kerkweg.⁵

2.7 Bodemverstoring

In het DINO-systeem worden geowetenschappelijke gegevens over de diepe en ondiepe ondergrond van Nederland opgeslagen.⁶ Het archief omvat verschillende typen boringen, waarmee een beeld kan worden geschetst van de ondergrond. In het plangebied blijkt één boring te zijn gezet. In het boorprofiel wordt aangegeven dat de bodem tot 1,4m -mv. bestaat uit fijn zand met naar beneden toe matig fijn zand. Binnen het plangebied zijn geen saneringen of historische activiteiten bekend (ondergrondse olietanks, benzinepompinstallaties en dergelijke) waardoor archeologische resten mogelijk verloren zijn gegaan.⁷

2.8 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Het plangebied ligt in een voormalig veengebied met in de ondergrond grondmorene (keileem) van de Formatie van Drenthe afgedekt door dekzand dat gerekend kan worden tot de Formatie van Bostel, laagpakket van Wierden. Volgens de Bodemkaart ligt de omgeving van het plangebied op een veldpodzolgrond. De veldpodzolgronden liggen in lagere delen, zoals afvoerloze laagten, en op lage ruggen, met relatief hoge grondwaterstanden. Hogere locaties kenmerken zich door een podzolbodem. Deze hogere locaties op de overgang naar een beekdal leenden zich in het prehistorisch landschap voor menselijke bewoningsactiviteiten. De kans op het aantreffen van archeologische indicatoren is daarmee aanwezig. Door landbewerking kan een podzolbodem en het nog aanwezige veen echter zijn opgenomen in een bovenliggende bouwvoor. Eventuele vindplaatsen zullen dan over het algemeen verdwenen zijn.

Op de geomorfologische kaart ligt het plangebied in een vlakte van ten dele verspoeld dekzand. Op de AHN is ook te zien dat het plangebied laag ligt en er geen duidelijke dekzandwelingen aanwezig zijn overeenkomstig de geomorfologische kaart. Mogelijk heeft wel bewoning plaatsgevonden op de ten zuiden van het plangebied gelegen dekzandwelling in de periode Laat-Paleolithicum - Mesolithicum. Uit het plangebied en in de omgeving zelf zijn echter tot nu toe geen meldingen van archeologische waarnemingen bekend. Vanaf het neolithicum is het gebied waarschijnlijk altijd te nat geweest voor bewoning. Tot de 12^e eeuw heeft het gebied bestaan uit moeras. Pas vanaf die periode ten tijde van de veenontginningen waarbij een ontginningas werd aangelegd is bewoning weer mogelijk in het gebied. Alleen ter hoogte van de ontginningsas wordt dan ook bewoning verwacht. Volgens de cultuurhistorische waardenkaart ligt het plangebied net buiten de ontginningas (afb.13).

Op de beleidsadvieskaart ligt het plangebied in het zuidoosten aan de rand van een bufferzone, waarin historische panden uit het oude bewoningslint van Ruinerwold zijn aangegeven (afb.7). Het plangebied heeft volgens beide kaarten een lage archeologische verwachting voor alle perioden. Resten uit de periode Laat -Paleolithicum -Mesolithicum en Middeleeuwen – Nieuwe tijd zijn tot nu toe in het onderzoeksgebied niet aangetroffen. De tussenliggende perioden worden in het onderzoeksgebied niet verwacht omdat het in die tijd te nat was voor bewoning. Daarnaast is het plangebied bebouwd en verhard. Eventuele archeologische resten worden direct aan het oppervlak verwacht. De bodem zal ter hoogte van de bestaande bebouwing verstoord zijn. De kans is groot dat eventuele archeologische resten daarom niet meer intact zijn. Op basis van het bureauonderzoek blijft de verwachting laag. De kans op het aantreffen van archeologische resten blijft klein.

⁵ Singh 2018

⁶ www.dinoloket.nl

⁷ <https://www.bodemloket.nl>

3 Conclusie en aanbevelingen

3.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen?

Het plangebied ligt in een voormalig veengebied met in de ondergrond grondmorene (keileem) van de Formatie van Drenthe afgedekt door dekzand dat gerekend kan worden tot de Formatie van Bostel, laagpakket van Wierden. Volgens de Bodemkaart ligt de omgeving van het plangebied op een veldpodzolgrond. De veldpodzolgronden liggen in lagere delen, zoals afvoerloze laagten, en op lage ruggen, met relatief hoge grondwaterstanden. Het plangebied ligt aan de rand van een ontginningsas. Deze ligt op een dekzandwieling. Resten uit de periode Laat -Paleolithicum -Mesolithicum en Middeleeuwen – Nieuwe tijd worden op deze dekzandwieling verwacht. Echter deze zijn tijdens eerder uitgevoerde onderzoeken in de omgeving nog niet aangetroffen. De tussenliggende perioden worden in het onderzoeksgebied niet verwacht omdat het in die tijd te nat was voor bewoning. Het plangebied is bebouwd en verhard. Eventuele archeologische resten worden direct aan het oppervlak verwacht. De bodem zal ter hoogte van de bestaande bebouwing en verharding verstoord zijn. De kans is groot dat eventuele archeologische resten daarom niet meer intact zijn. Op basis van het bureauonderzoek blijft de verwachting laag zoals aangegeven op de beleidskaart en cultuurhistorische waardenkaart laag. De kans op het aantreffen van archeologische resten blijft klein.

Welke consequenties zal voortgaande planuitvoering op de archeologische resten kunnen hebben?

De archeologische verwachting voor het plangebied blijft laag. Op basis van het bureauonderzoek kan dan ook geconcludeerd worden dat de planuitvoering geen consequenties zal hebben.

Wat zijn de aanbevelingen? Is nader onderzoek noodzakelijk? En zo ja, waaruit kan deze bestaan?

Zie voor aanbevelingen paragraaf 4.2.

3.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek, kan worden geconcludeerd dat het plangebied een lage archeologische waarde heeft. De kans op het aantreffen van een archeologische vindplaats in het plangebied, wordt klein ingeschat. Met het oog op voorgaande adviseert Salisbury Archeologie B.V. het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ingrepen.

Met betrekking tot de aanbevelingen/bevindingen uit onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag. In dit geval de gemeente De Wolden en zijn adviseur archeologie M. Nieuwenhuis (regioarcheoloog).

Ook voor vrijgegeven plangebieden bestaat altijd de mogelijkheid dat er tijdens graafwerkzaamheden toch losse sporen en vondsten worden aangetroffen. Op grond van artikel 5.10 van de Erfgoedwet 2016, dient zo spoedig mogelijk melding te worden gemaakt van de vondst bij de gemeente, provincie of de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2005: *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*. Assen.

Singh, K., Zoutman, M. & W.A. Ytsma, 2018: *Winterjan 35 te Ruinerwold (gem. De Wolden). Een bureau- en karterend booronderzoek (IVO-O)*. Assen. Salisbury Archeologie B.V., rapport 184.

Lijst van afbeeldingen

Afb. 1.	Plannen nieuwbouw plangebied (roze).....	8
Afb. 2.	Locatie plangebied Burgemeester Nijsinghweg te Ruinerwold	9
Afb. 3.	Het plangebied (rood omlijnd) op de geomorfologische kaart (bron: zoeken.cultureelerfgoed.nl).	11
Afb. 4.	Het plangebied (rood omlijnd) op de bodemkaart (bron: https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/). ...	12
Afb. 5.	Het plangebied (rode ster) op het Actueel Hoogtebestand van Nederland (bron: www.ahn.nl , rood is hoog en blauw laag).	13
Afb. 6.	Het plangebied en omgeving met de archeologische onderzoeksmeldingen en waarnemingen zoals deze geregistreerd staan in Archis (bron: https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/).	14
Afb. 7.	Het plangebied op de gemeentelijke beleidsadvieskaart (bron: https://www.dewolden.nl).....	15
Afb. 8.	Plangebied op kadastrale minuut 1811- 1835 (https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/)	16
Afb. 9.	Plangebied op historische kaart 1850.....	17
Afb. 10.	Plangebied op historische kaart 1919.....	17
Afb. 11.	Plangebied op historische kaart 1935.....	18
Afb. 12.	Plangebied op historische kaart 1975.....	18
Afb. 13.	Cultuurhistorische waardenkaart gemeente De Wolden.....	19

